

VÁCLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ:

BLUDNÉ DUŠE.

HISTORICKÝ ROMÁN.

A ku konci bylo přepsáno: "Račíte, Vaše Důstojnost, na svrchu položené otázky odpovědět, jak káže Vaše svědomí a jak toho vyžaduje od Vás kněžský úřad Vás, co nejrychleji a pokud možno nejdůkladněji."

Panu faráři dnes nechtěla ani večere. Jen tak že se dotkl nějakého toho sousta na oko. Na pana pátera nepromluvil, ba skorem se jeho zrakům vyhýbal. Bylo mu v čeledníku poprvé dnes nevolno do opravy.

"Ráčíte býti churav, důstojný pane?" zahovořil pan páter, jemuž také bylo nějak k zalknutí za stolem proti panu faráři.

"Opravdu vypadá velebný pán tak rozčilen!" propověděla panna Klárečka. "Není také divu! Tolik starosti!"

Panna Klárečka si soustrastně zavzdychla.

Pan farář nevěděl, co by měl podotknouti. Seděl tu jako na trní. Stíral si zatím neustále s čela pot. V čeledníku bylo třicetistupňové horko.

"Aby byl jeden ze železa! I železo se prodře! — Co jen pořád těch novin se všech stran! Budeme tu mít pohřeb. — Jiříček rychtář už je na věčnosti!"

Pan farář sěpal mimoděk ruce. "Oufada?"

"Ano, ano; Jiříček rychtář. Ale kdo ví, jak se to všechno sběhlo! Je mi to divno; skorem podezřelý. Byl to muž, který dbal pořádku."

Pan farář podíval se nyní na kaplana za celý večer poprvé; ale ihned zase otíral si mechanicky čelo.

"Otevřte! — není tu ani k vydržení! Jak jsem řekl, v nynějších časech je takového muže škoda, věčná škoda. Mohl se člověk aspoň na koho spolehnout. Tak dlouho nerychtáfoval!"

"A za ten kratičký čas natropil toho tolik, že budou mít v Jiřicích po něm dlouhá léta památku. Na rychtáře Oufadu tam tak brzy nezapomenou. Já se s ním sešel jen jednou; ale podruhé jsem se mu vyhnul pokaždé!"

"A proč?"

Pan farář otázel se nějak živěji, jako by mu hlavou byla projela myšlenka, která stála za tvrdý tolar.

"Protože to byl člověk horší než had, hladší než ouhoř a úlisnější než kočka!"

Panu faráři zaleskly se živěji i oči.

"A tak jste ho poznal za ten půl roku? — Vida, vida; já už tu farářuju o něco déle a Oufadu znám hezkých několik let; ale z těchhle vlastností, které mu přičítáte, za všechna ta léta ani jedině jsem nepozoroval. — Hledtež, jak ukvapeně soudíte!"

"Zničtil stěti jedné rodiny a snad i její životy."

"Narážíte na Květu? — Na jeho ženu a na jeho deera?"

Pan farář toto poslední slovo pronesl zvláštním přízvukem.

Mladému knězi vstoupila do bludných líc krev.

"Ti si na sebe přivolali neštěstí sami. — Všichni tři mohou nařkáti jen na sebe. Květ mi arcif neublížil; pravda. Ale přiznám se vám; rád jsem ho neměl jaktžživ. Byl už od mladosti hrdý, neústupný, jako by vždycky on všemu rozuměl nejlépe sám a nikdo jiný. Proto také se švakrem se nikdy nemohl srovnati. A žena jeho? — Když šla z kostela, nevěděla ani,

jak si má vykročiti. A deera jeho? — Samé čtení a samá kniha hned od malíčkosti. Už ve škole byla moudrá jako Sibylla. A ten předčasný rozum vždycky se mstí! Nebylo otázky, které by byla neuměla. Květ z ní chtěl mít Liibuši a proto ji také překřtil. Právě jméno její je: Lucie. Ale kde přišel jen k názvisku: Světluška? Byl by to jakýž takýž překlad z latinského. To se mi za mého farářování nestalo; křesťanů jméno nechati pohozené a okrášlit se jiným. A potom to jeho důvěrně obování se člověkem, o němž nevíme ani, zdali pohan či křesťan. Však jste o něm již také dozajista slyšel. Jmenuje se Refunda. Nevím, že si ho úřady nevšímly, zrovna jako by nad jeho šmejdý oči schválně přimhouřovaly. Na Podlesí rozhazuje jiskry už ode mnoha let. Roznáší knížky, dává je za fatku... Květ byl jeho nejvěrnější odběratel a jeho deera nejhornější čtenářka... S těmi knihami v hlavě zapomněl, že je pouhým sedlákem, chtěl být nad pány a dnes za to sedí. Vy ovšem na něho ani nyní nedopustíte ničeho, a na deera jeho taktéž ne! Tak tak; kdo chce kam, pomozme mu tam!"

Poslední věty pronášel pan farář opět nějak zvláštním přízvukem.

A potom se usmál dnes poprvé; zapomněl na okamžik, že v jeho pokojíku leží kopa otázek úředních a vedle nich již čtvrtý arch opět pokažený. Domníval se, že touhle řečí zvítězil nad panem páterem úplně. Seděl také mladý kněz s hlavou svěřenou a na bludných lících s temným ruměncem, jako by předhůzky, pláčil Květovi, jeho samého se dotkly až u srdce.

"Dal jsem vám pokynutí hned z počátku. Vy jste mu však nechtěl rozuměti a já mlčel."

"Je mi líto, důstojný pane, že vám ani nyní nemohu přisvědčiti. Květu si vážím do dneška!"

"A jeho rodiny?"

Pan farář mluvil ještě podivnějším přízvukem.

"Také, důstojný pane!"

"Nechci vám tu vážnost k němu nijak vyvracet a k jeho rodině tím méně! Já vás pouze varuji; — činím to dnes naposled. — Možná dost, že už bude pozdě."

Tvář farářova zastřela se náhle výrazem ještě "ouřednějším" než byla ona listina s otázkami.

"Byl bych snad lépe učinil, kdybych byl mlčel dnes!"

"Jak ráčíte souditi!"

Pan farář se prudce odtrhl, vstal ještě prudčeji a pravil podrážděně: "Stelete si na zdejším osadě velice divně! — Dejte pozor!"

Za čtvrt hodinky seděl již zase za stolem; ale nepal. Byl příliš rozčilen.

"Kde jen to jezdil oheďdy? — Ten sem scházel ještě ke všemu! Já ho přece očekával tak netrpělivě! — A kdyby dnes byl pryč, nevím, co bych za to dal! Běže mi půl života, jen on — jen on sám! Škoda, věčná škoda každého slova! A jak si počíná! Nejdřív usínaná pokora, vtělené dobrotisko, a sotva se u nás ohřeje, neví kam a pýchou!"

Pan farář vzal po tomhle úvodě zase do ruky pero a opět začal psát — pátý arch. Ale nyní teprve mu to nechtělo jíti! Psal — předčítal — přetřhoval a zase psal.

Bylo již jedenáct a pan farář ještě seděl za stolem nahnut nad

archem papíru a v ruce s krutím přerem.

Mladý kněz však také ve svém pokojíku bděl; ani si nepovímal, že voskovice dohřívající vyšešla plápolem. Seděl, jak to mívával ve zvyku, opíraje si hlavu pravici, hluboce zamyšlen. Kniha, z níž, než ulehl, obyčejně čítával, ležela dnes před ním zavřená. Jen tak někdy jako by mimoděk, zaletělo oko jeho nad lůžko, nad nímž byl zavěšen obraz Bohorodičky; ale stěží rozeznalo rysy v obličejí matky Boží, ve kteréž zdálo se, že ruka umělova mistrovsky vložila slova proroka Jeremiáše: o vy všichni, kteří jdete cestou...

Celou mysl jeho zaujímal osud rodiny Květovy. Prosbu deery nekdějšho rychtáře Jiříčkého vyplnil před týdnem. A výsledek esty jeho? — Na vlas tak, jak byl předpovídal. Páni křčili ramenoma, divili se, že přichází za buřiče orodovat právě on, odvolávali se na vysoké rozkazy, a když je požádal, aby ho směl alespoň navštívit — potěšiti, zdivilo se ještě více, jeden se podíval na druhého významně a žádost jeho odmrštili.

"Je to jeden z těch přemrštěných, kteří třekti o jakémisi českém národě. Ukázal nám tak alespoň pravou srst. Kdo ví, zdali také v těch rejdech nevězí. Začali se tam v těch děrách hýbat zrovna v ten čas, kdy se prý dostal do Okrouhliny."

Pan krajský při tom nahlédl do listiny, jichž měl na psacím stolek celou hromadu. Poslové v krajském úřadě nepostačili si podávat ani kliky u dveří.

"Arcifže! — Byl tam asi týden, když se vzepřeli v Jiřicích!"

"Budeme ho musít taktéž naučit katechismus! — Nie platno!"

Čiřáfský komisař byl pravou rukou, někdy také přímo hlavou pana krajského.

"Pošleme do Okrouhliny důvěrný dotaz! — Tamější farář, zdá se mi, že má přece rozum!"

Krajský komisař se usklebil posměšně.

"A musíme tak učiniti rychle — ještě dnes!"

Pan krajský zavyoněl na nejstaršího písaře; sám usedl do lenošky a komisař diktoval otázky, kteréž z části jste byli seznali.

Od těch dob vplížilo se panu páterovi do duše divné tušení a nehnulo se odtamtud do dneška. U Květu s vyřízenou taktéž nebyl do dneška. Neměl ani tolik odvahy, aby přinesl do statku, jehož střecha prohnula se tíží zlých dnů, novinu nepříznivou. — Tak mu bylo také tenkrát, když odjížděl z Prahy na svátky vánoční, když viděl z daleka černatí se ve sněhu rodnou dědinu, když rozeznal již bílou chaloupku se střechou, plnou mechu a netěsu... Tenkrát se mu také zdálo, že nemůže nějak dýchat, že má na jarých prsou těžkou balvan a k srdci že mu sáhá ruka studená jako led. A když otevřel dveře do ehudé, ale velice čisfounké jizby, zakalily se mu oči, rty se mu zachvěly a zapomněl i pozdravení, protože v rohu světnice na lůžku, které bývalo jindy narovnáno, nácechráno a zastřeno pestrou pokrývkou, opíral se o peřiny starček s tváří na smrt bledou a vítal ho do domova na svatky hlasem tichounkým, slábnoucím a stěží pozdvihl hlavu stříbrovláskou, by syna polbil. Tehdáž jej ona předtucha nezklamala — a od několika dnů vkradla se mu ke hlavě a odtud k srdci podruhé.

A lpěla mu na mladé duši v dřimotách.

"Světluško! — Světluško! Zdaž víš a zdaž tušíš, že stala jsi se pro mne bludičkou? Já za kmitavými leskem tvým se zadíval a nyní za

ním musím — musím. Ty vábíš mne za sebou a unikáš mi dál a dále, do nedohledna... Světluško, bludičko!"

Svíčka na stole v mosazném svícnu již dávno dohořela; v pokojíku byla čirá tma; ale mladý kněz ještě za stolem bděl. Před očima jeho rozestíral se temný, pustý kraj; nikde ani živé duše, nikde ani člověka. A v tom kraji tmavém, pustém, nad nímž i nebe zatáhlo se umrlé přikrovem, třepetalo se světélko, jako by hvězda byla se vyšimula tam se shora a zde náhle tajemnou rukou byla zadržena — ta nejlesklejší hvězda, samý démant a samá perla a samý drahokam. Chodec, kterého z daleké elziny sem větry byly zanesly, zajašsal radostí a hnul se, co mu síly stačily, za okouzlujícím světélkem, aby je uchvátil a na své líce přitiskl... Ale čím blíže přicházel a měl je už takofka zachytiti, odletělo mu před očima v dálku nezměrnou a znovu jej vábilo k sobě tím třepetavým svitem, tím podivným leskem, až ubožák zemdlen, vysilen klesl k zemi a výkřikem, jímž ve dvě srdce se mu rozskořilo.

"Zdaž víš a tušíš, že bych svon duši štěstí tvé vykoupil, ač si toho netajím, ale zůstaněš pro mne, Světluško, — věčně věčným bludičkou, že byf bych i zajašsal, už mi neujdeš — ztratíš se opět do nezměrná... ty milá, drhá bludičko — kam mne ty větry zanesly a co mi do duše přivály? Zanesly mne také v pustý, tmavý kraj a přivály mi do duše tebe — tebe, Světluško, a odvály pokoj, jenž se nikdy nebo až teprve za dlouhá léta vracívá, když už je člověk jako kmen, kterému blesky urážely všecky větve, zdrtily celou korunu a jako na posměch nechaly zelenou haluzi jedinou... A kmitáš se mi před očima i ve dřimotách, skláníš se nade mnou a tak divná a tajemná slova mi našeptáváš... Dali ti opravdu tak nezvyklé jméno, jako by ti byli už nad kolébkou vyměřili cestu života, že se zaslutíš, že se zaleskneš jako hvězda; samý démant, samá perla a drahokam a potom...? — Světluško, bludičko!"

Či jste nikdy neslyšeli o bludičkách, o jejich kouzelné moci, o jejich neodolatelné přitažlivosti, o jejich podivném svitu, kterýmž poutník chodec pozdní omámen, oslněn zapomíná na všechno, na domov, na svůj život, na svou duši a hyně neoplakán, neoslzen? Jen ta bludička mu svítívá nade hrobem každinkou noc. A v Podlesí uměli o nich vyprávěti, že poslouchaři bylo úzko u srdce a neveselo ve hlavě za těch zkazek pohádkářů. — Jsou prý v těch světélkách duše nejhezčích dívek, kteréž se mstí hochům za nevěrnou lásku. A o té mstě, jež neznała smilování, kolovaly příšerné řeči mezi lidem v Podlesí. Za Jiřicemi na lukách kmitávala se také taková bludička. Pamatovali ji pradědové — a třepetává se tam do dneška. Na Podlesí leckdo se odvážil zažehnat bludičku; ale jaktžživo to nikdy nikomu za to nestálo. Takového zařikatele nejdříve přilákala a zavedla ho, že o něm vícekrát ani slechu nebylo. A když se z večera po klekání zalesko na lukách světélko, hoši vždycky odvrátili rychle tváře a pospíšili s pod střechu. To prý člověk ztratí paměť, jako by se byl napil čarodějného koření.

V pokojíku — vábíš mne za sebou, jako by bílé stěny krvi byly potřísněny — a týmže mžkem rozhučel se na kostelní věži zvon — vady ve chvílkových přestávkách. Hořelo bezpochyby v nejbližším okolí. Zvon hučel temněji a temněji; podobal se jeho hlabol úzkostlivému sténání.

Dědinou ozývaly se prudké hlasy, návali mhalý se zimničným chvatem lidské postavy a sněhem skřípala kola a voznicemi.

Mladý kněz přistoupil k oknu. Na návsi bylo jako ve dne. Zvon, na několik okamžikův umlknou, rozhučel se znovu, ale děsněji a hřmotněji, tak jako by někde bylo příliš zle.

"V Jiřicích — statek Oufadův."

"Z pátky s kořmi! — Slyšíte? — Ať dohoří! Ten by nám za to stál!"

"Jen jeďte a práskněte do nich! — Je tam zle záplava se šíří — nevidíte? Statky tam stojí v jedné řadě. A sedláci jsou pryč... Jen rychle! Rychle! — Ještě jedny koně. — Druhá voznice stojí z pastoušce!"

"Je rozbita! — Bez obručů!"

Zvon ve věži duněl, jako když z hluboka za lesy hřmá.

Na návěš vyváděli ještě jedny koně.

"Obratě se! — Ke všem vady časům! Ať z toho hnízda nezůstaně kámen na kameni! — Beztoho mu to udělal vlastní syn; nikdo jiný! — Uvidíte, že nikde jinde ani došek se nehne na střeše. — Ať se upeče zaleteš! Beztoho tomu v pekle neujde!"

Vozka s kořmi se opradu obrátil a zavedl je zase do stáje.

"I pytle bylo by pro něj škoda po smrti!"

— — —

Po návsi bylo již ticho. Záplava také poněnáhu vybledala. Lesy zatahovaly se kvapem temnou záclonou. Zvon ve věži dávno již umkl, krajem rozestřela se čirá tma, na obloze nebylo k spatření ani jediné hvězdy a kolokolem všude mrtvo jako ve hrobech; i noční zpěváci na kostelní věži dřimáli a ti jindy ponocovali přee od smraku do svítání. Jen na faře Okroubelské bděla duše jediná, plna nejvznešenějších tužeb a nejvyšších snah, kteráž směle protínají perufna svýma chmurné mraky, jež stavěly se jí v cestu ke slunci, ustala na okamžik v letu svém, zočívá mezi chmurami kmitati se světélko třpytu okouzlujícího, jako by bylo mezi šorá oblaka odkudsi s vysoká zapadlo. A poznává v něm družku stejnorodou, chtěla jí pomoci, letla dál a dále do dusných oblakových sponst a světélko prehalo dál a dále, jako by té duši ukazovalo novou cestu, novou dráhu a tam té ke slunci aby zanechala, protože prý v takové výšce peruti ztrácejí pružnosti, o hlavu se nad hloubkou nezměrnou pokouší smrtivá závrť a lesk očí shasňává na věky. "Světluško-bludičko!" Pokračování.

Duchovní píse. Velp. Louis Heldman, care of nemocnice sv. Antonína, Rock, Island, Ill., píse: "Obdržel jsem číslo Světa, jednající o Hoboku, což zdá se mi, jakoby je byla laskavá prozřetelnost poslala. Slyšel jsem tolik o Hoboku a ježto jsem nyní nemocen, chei jej užiti. Pošlete mi nějaké brožurky, tak abych mohl mezi svými lidmi se ho zastávati."

Výtisk Světa, sdělující vše o tomto starém časem zkoušeném léku bylinném, pošle se zdarma každému. Adresujte Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 112-118 So. Hyone ave., Chicago, Ill.

Vzorá nářisená HOSTINEC

.....vlastní.....

Frank & Semerád

16. a William ul., Omaha, Neb. Vřetodný Metzův lesák, jakot i pravé importované pisečské stálo na řepu. Korbelova vlna a nejlepší lihovitý pradáv i ve velkém. Teplý sákuš na polštáči.